

Inhoud

Voorwoord – 9

Ton van Balkom, Ralph Kupka, Jan Spijker, Wiepke Cahn

1 **Komt een zwakbegaafde vrouw bij de dokter – 11**

Jannelien Wieland

Generieke module: Psychische stoornissen en zwakbegaafdheid of lichte verstandelijke beperking (ZB/LVB)

2 **Kan het zijn dat mijn man autistisch is? – 17**

Jan Buitelaar, Ton van Balkom

Zorgstandaard: Autisme

3 **Hij stond op een auto te dansen – 23**

Vos Beerthuis, Jeroen Zoeteman

Zorgstandaard: Psychose

Generieke module: Acute psychiatrie

4 **Mijn gedachten worden ‘afgescand’ – 29**

Harm Gijsman

Zorgstandaard: Psychose

Generieke module: Ernstige psychische aandoeningen

5 **Mijn vriend is gek aan het worden – 37**

Lex Wunderink

Zorgstandaard: Psychose

6 **Mijn eten is vergiftigd door de duivel – 45**

Nienke Dekker, Lieuwe de Haan

Zorgstandaard: Psychose

Generieke module: Stemmen horen

7 **Sinds ik die pillen slik, zijn mijn benen zo onrustig – 51**

Nienke Dekker, Lieuwe de Haan

Zorgstandaard: Psychose

Generieke modules: Ernstige psychische aandoeningen, Bijwerkingen door geneesmiddelen voor psychiatrische aandoeningen, Samenwerking en ondersteuning naasten van mensen met psychische problematiek

- 8 **Hij heeft al zijn meubels uit het raam gegooid! – 57**
Ralph Kupka
Zorgstandaard: Bipolaire stoornissen
Generieke module: Acute psychiatrie

- 9 **Ik ben moe en heb nergens meer zin in – 63**
Jan Spijker, Esther Pluijms
Zorgstandaard: Depressieve stoornissen
Generieke module: Diagnostiek en behandeling generalistische basis-ggz

- 10 **Het hoeft voor mij niet meer sinds mijn man dood is – 67**
Esther Pluijms
Zorgstandaard: Depressieve stoornissen
Generieke module: Diagnostiek en behandeling generalistische basis-ggz

- 11 **Ik kan niet eten want mijn darmen zijn rot – 73**
Esther Pluijms
Zorgstandaard: Depressieve stoornissen
Generieke module: Ouderen met psychische aandoeningen

- 12 **Ik verdrink! – 79**
Mario Braakman
Zorgstandaard: Psychotrauma- en stressorgerelateerde stoornissen
Generieke module: Diversiteit

- 13 **Dokter, ik heb een hartinfarct – 85**
Adriaan Honig
Zorgstandaard: Angstklachten en angststoornissen
Generieke module: Ziekenhuispsychiatrie

- 14 **Ik heb zoveel lichamelijke klachten en pieker eigenlijk altijd – 91**
Irene van Vliet
Zorgstandaard: Angstklachten en angststoornissen
Generieke module: Diagnostiek en behandeling generalistische basis-ggz

- 15 **Als ik maar niet tril – 97**
Desirée Oosterbaan
Zorgstandaard: Angstklachten en angststoornissen
Generieke modules: eHealth, Diagnostiek en behandeling generalistische basis-ggz

- 16 **Ik durf niets meer aan te raken – 101**
Ton van Balkom
Zorgstandaard: Angstklachten en angststoornissen
Generieke modules: Landelijke GGz samenwerkingsafspraken, Samenwerking en ondersteuning naasten van mensen met psychische problematiek
- 17 **Ik raak die nare beelden niet kwijt – 107**
Carien de Kloet, Miranda Olff
Zorgstandaard: Psychotrauma- en stressorgerelateerde stoornissen
Generieke module: Psychische klachten in de huisartsenpraktijk
- 18 **Een PTSS heb je niet alleen – 113**
Carien de Kloet, Miranda Olff
Zorgstandaard: Psychotrauma- en stressorgerelateerde stoornissen
Generieke module: Samenwerking en ondersteuning naasten van mensen met psychische problematiek
- 19 **Ik hoor een stem die zegt dat ik een einde aan mijn leven moet maken – 119**
Nel Draijer
Zorgstandaard: Dissociatieve stoornissen
- 20 **Ik heb ontzettende hoofdpijn – 125**
Hansje Heller
Zorgstandaard: SOLK
Generieke module: Zelfmanagement voor de geestelijke gezondheidszorg
- 21 **Dokter, wat is er toch mis? – 131**
Sako Visser
Zorgstandaard: SOLK
Generieke modules: Landelijke GGz samenwerkingsafspraken, Psychotherapie
- 22 **Ik kan niet meer lopen – 137**
Guus Eeckhout
Zorgstandaard: Conversiestoornis
Generieke module: Ziekenhuispsychiatrie
- 23 **Je bent wat je eet? – 143**
Jeanine Harthoorn, Eric van Furth
Zorgstandaard: Eetstoornissen
Generieke modules: Organisatie van zorg voor kind en jeugdige, Samenwerking en ondersteuning naasten van mensen met psychische problematiek

- 24 [Mijn dochter eet niet meer – 149](#)
Annemarie van Elburg
Zorgstandaard: Eetstoornissen
- 25 [Ze zeggen dat ik te veel drink – 155](#)
Annemiek Schadé
Zorgstandaard: Problematisch alcoholgebruik en alcoholverslaving
Generieke module: Destigmatisering
- 26 [Er zit een junk in de cel – 161](#)
Niels Mulder
Zorgstandaard: Opiaatverslaving
Generieke module: Acute psychiatrie
- 27 [Mijn leven is een puinhoop – 167](#)
Nel Draijer, Moniek Thunnissen
Zorgstandaard: Persoonlijkheidsstoornissen
Generieke module: Psychotherapie
- 28 [Ik heb al mijn paracetamol ingenomen – 175](#)
Maurits Nijs
Zorgstandaard: Persoonlijkheidsstoornissen
Generieke module: Diagnostiek en behandeling van suïcidaal gedrag
- 29 [De burgemeester moet nu een woning regelen, anders doe ik mijzelf en mijn kinderen wat aan! – 181](#)
Vos Beerthuis, Jeroen Zoeteman
Generieke modules: Acute psychiatrie, Diagnostiek en behandeling van suïcidaal gedrag
- Auteurs – 189

Voorwoord

Geestelijke gezondheidszorg levert een onmisbare bijdrage aan een gezonde, veerkrachtige en veilige samenleving. Deze zorg moet door de juiste personen, op de juiste plek, op het juiste moment, in goede samenhang en doelmatig worden verleend. De patiënt zelf staat hierbij centraal en wordt ondersteund om in de behandeling en begeleiding zelf keuzes te maken en de regie te nemen. Kwaliteitsstandaarden (zorgstandaarden en generieke modules) beschrijven vanuit het perspectief van de patiënt en zijn* naasten wat onder goed professioneel handelen (goede zorg) wordt verstaan. De meest actuele kennis vormt hierbij het uitgangspunt. Zorgverleners kunnen op basis van de standaard de kwaliteit van hun beroepsmatig handelen verder vergroten. Uiteindelijk bepalen patiënt, zijn naasten en de zorgverlener(s) gezamenlijk wat in het individuele geval de beste behandeling en/of ondersteuning is. De nieuw ontwikkelde kwaliteitsstandaarden zijn bedoeld voor alle betrokkenen van de patiënt en zijn daarmee een belangrijk instrument bij dit proces van gezamenlijke besluitvorming.

Het Netwerk Kwaliteitsontwikkeling GGz vroeg in het voorjaar van 2017 de redactie een casusboek samen te stellen dat gebruikt kan worden bij de ontsluiting en implementatie van de zorgstandaarden en generieke modules. Het resultaat hiervan is dit *Casusboek kwaliteitsstandaarden*, dat verschijnt tijdens het 'Festival 4 jaar Kwaliteitsontwikkeling GGz' (30 november 2017). Binnen elke casus staan één zorgstandaard en één of meer generieke modules centraal. Aan de hand van enkele dilemma's wordt zichtbaar gemaakt op welke wijze de professional de standaarden in de dagelijkse praktijk kan gebruiken. De casuïstiek die eerder geschreven werd voor het *Leerboek Psychiatrie* (Hengeveld e.a., 2016), bleek hiervoor zeer geschikt. De redactie heeft de auteurs van een groot aantal casussen gevraagd om op basis van dilemma's zoals die vaak in de praktijk voorkomen, te illustreren wat de zorgstandaard en generieke modules hierbij adviseren te doen. Het gaat daarbij zowel om klinische aspecten (Welke diagnostische alternatieven zijn er? Hoe te starten met een behandeling? Wat te doen bij therapieresistentie? Hoe om te gaan met bijwerkingen van medicatie) als om beleidsaspecten (Naar welk echelon verwijzen? Behandeling afsluiten of niet? Wie betrekken bij uitleg over de diagnose? Hoe om te gaan met een weigerachtige patiënt? Hoe informatie met andere hulpverleners delen?).

* In dit boek is gekozen voor de hij/hem-vorm. Waar hij/hem wordt geschreven, kan ook zij/haar worden ingevuld.

Veel auteurs die de casuïstiek geschreven hadden voor het *Leerboek psychiatrie*, bleken meegewerkt te hebben aan de ontwikkeling van de kwaliteitsstandaarden en waren direct enthousiast om aan de hand van de standaardteksten hun casus voor dit boek te bewerken. Omdat begrijpelijkerwijs niet alle auteurs op deze korte termijn tijd konden vrijmaken, werd in bepaalde gevallen een nieuwe auteur gevraagd de casus te bewerken. Twee casussen werden voor dit casusboek geheel nieuw geschreven: de casus over verstandelijke beperking en over een vluchteling.

Doordat het *Casusboek Kwaliteitsstandaarden* een groot deel van de problematiek van de ggz omvat, geeft het een goed beeld van de actuele zorg voor mensen met psychiatrische aandoeningen in Nederland. Het kan ook een eerste wegwijzer zijn in een groot aantal nieuwe kwaliteitsstandaarden. Wij hopen dat dit boek helpt om de zorg verder te verbeteren door het gericht toepassen van zorgstandaarden en generieke modules in de dagelijkse klinische praktijk. Zodat de zorg is toegesneden op de problematiek van de individuele patiënt.

Ton van Balkom, Ralph Kupka, Jan Spijker (redactie), Wiepke Cahn (bestuur Netwerk Kwaliteitsontwikkeling GGz)

Literatuur

Hengeveld, M.W., Balkom, A.J.L.M. van, Heeringen, C. van, & Sabbe, B.G.C. (red.) (2016). *Leerboek psychiatrie*. Utrecht: De Tijdstroom.

De opgeleverde zorgstandaarden en generieke modules kunt u downloaden via www.kwaliteitsontwikkelingggz.nl/standaarden.

Auteurs

- Prof.dr. A.J.L.M. (Ton) van Balkom, psychiater, hoogleraar psychiatrie, afdeling psychiatrie, VUmc en GGZ inGeest, Amsterdam.
- R.J. (Vos) Beerthuis, psychiater, geneesheer-directeur Arkin, Amsterdam.
- Dr. M.H. (Mario) Braakman, psychiater en cultureel antropoloog, hoofdopleider psychiatrie en klinische geriatrie, Pro Persona, Wolfheze.
- Prof.dr. J.K (Jan) Buitelaar, psychiater, hoogleraar psychiatrie en kinder- en jeugdpsychiatrie, hoofd afdeling psychiatrie, RadboudUMC, Karakter Universitair Centrum voor Kinder- en Jeugdpsychiatrie, Nijmegen.
- Dr. N. (Nienke) Dekker, psychiater, Mentrum (onderdeel van Arkin), Amsterdam.
- Dr. N. (Nel) Draijer, klinisch psycholoog/psychotherapeut, voormalig universitair hoofddocent, afdeling psychiatrie, VUmc en GGZ inGeest, Amsterdam.
- A.M. (Guus) Eeckhout, psychiater, afdeling ziekenhuispsychiatrie, VUmc, Amsterdam.
- Prof.dr. A.A. (Annemarie) van Elburg, psychiater en kinder- en jeugdpsychiater, Medisch Manager Altrecht Eetstoornissen Rintveld; hoogleraar klinische psychopathologie, Faculteit Sociale Wetenschappen, Universiteit Utrecht.
- Dr. E.F. (Eric) van Furth, klinisch psycholoog-psychotherapeut, directeur behandelzaken, Centrum Eetstoornissen Ursula, Rivierduinen, Leiden.
- Dr. H.J. (Harm) Gijsman, psychiater, hoofd zorgprogramma psychose & EPA, Pro Persona GGZ, Renkum.
- Prof.dr. L. (Lieuwe) de Haan, psychiater, hoogleraar psychotische stoornissen, afdeling psychiatrie, AMCUvA, Amsterdam.
- J. (Jeantine) Harthoorn, gz-psycholoog K&J, GGZ Rivierduinen, Eetstoornissen Ursula, Leiden.
- H.M. (Hansje) Heller, psychiater, afdeling ziekenhuispsychiatrie, VUmc, Amsterdam.
- Prof.dr. A. (Adriaan) Honig, psychiater, bijzonder hoogleraar ziekenhuispsychiatrie, VUmc; Onze Lieve Vrouwe Gasthuis (OLVG), Amsterdam.
- Dr. C. (Carien) de Kloet, psychiater, senioronderzoeker, Stichting Centrum '45, Oegstgeest.
- Prof.dr. R.W. (Ralph) Kupka, psychiater, hoogleraar bipolaire stoornissen, afdeling psychiatrie, VUmc en GGZ inGeest, Amsterdam; tevens Altrecht, Utrecht.
- Prof.dr. C.L. (Niels) Mulder, psychiater, bijzonder hoogleraar OGGz, afdeling psychiatrie, Erasmus Medisch Centrum, Rotterdam.
- M.G. (Maurits) Nijs, psychiater, programmadirecteur onderwijsbureau NVvP, Utrecht.
- Prof.dr. M. (Miranda) Olf, psycholoog, hoogleraar psychotrauma, afdeling psychiatrie, AMC-UvA en Arq Psychotrauma Expert Group, Diemen.

- Dr. D.B. (Desirée) Oosterbaan, psychiater, afdeling psychiatrie, RadboudUMC, Nijmegen.
- E.M. (Esther) Pluijms, psychiater, afdeling psychiatrie, Erasmus Medisch Centrum, Rotterdam.
- Dr. A. (Annemiek) Schadé, psychiater, GGZ inGeest, VUmc, Amsterdam.
- Prof.dr. J. (Jan) Spijker, psychiater, hoofd zorgprogramma Depressieve stoornissen, Pro Persona en bijzonder hoogleraar chronische depressie, Radboud Universiteit, Nijmegen.
- Dr. M.M. (Moniek) Thunnissen, psychiater, zelfstandig gevestigd in praktijk voor psychiatrie, psychotherapie, training en consultatie, Bergen op Zoom.
- Prof.dr. S. (Sako) Visser, klinisch psycholoog/psychotherapeut; hoogleraar gezondheidszorgpsychologie Universiteit van Amsterdam; hoofdopleider gz-opleidingen te Amsterdam en hoofd zorgprogramma somatoforme stoornissen Pro Persona GGZ.
- Dr. I.M. (Irene) van Vliet, psychiater, chef de (poli)clinique, afdeling psychiatrie, Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC), Leiden.
- Dr. J. (Jannelien) Wieland, psychiater, Poli+, Leiden; inhoudelijk leider van het expertisecentrum en netwerk LVB+, Cordaan, Amsterdam.
- A. (Lex) Wunderink, psychiater, psychosencluster, UMC Groningen.
- J.B. (Jeroen) Zoeteman, psychiater en manager Behandelzaken, Spoedeisende Psychiatrie Amsterdam.